

Bijlage bij het pamflet IVH

Het pamflet is een algemeen kader van waaruit PvdA-politici het vraagstuk rond de intensieve veehouderij en aanverwante zaken kunnen benaderen. Het pamflet geeft geen antwoord op vragen zoals om hoeveel dieren het gaat of wat een familiebedrijf is. In onze opvatting is de aard van het bedrijf bepalend of er sprake is van IVH en niet alleen de omvang. Grondgebonden is daarvoor een leidend principe. Grondgebonden wil in onze opvatting zeggen dat dieren een volledige uitloopmogelijkheid moeten hebben ongeacht of er sprake is van een melkveebedrijf of gemengd of anderszins. Dieren kunnen niet worden gehouden als er geen mogelijkheden zijn voor verantwoorde mestafzet. Wij gaan er verder vanuit dat er voldoende regels zijn op het gebied van mestregulering, milieu enz. die leidend zijn voor de bedrijven. Regels waarvan we het ook vanzelfsprekend vinden dat de overheid deze handhaaft. Deze vanzelfsprekendheden zijn niet verwoord in het pamflet, maar kunnen, als daar lokaal of provinciaal aanleiding voor is, leiden tot aangescherpt lokaal – provinciaal beleid.

Op basis van dit pamflet zullen er concrete maatregelen moeten komen. Op het gebied van de volksgezondheid zullen nationale regels moeten komen in relatie tot voorkoming en beheersing van de gevolgen van uitbraken van ziekten die gerelateerd zijn aan de IVH. De rol van de GG en GD's in de lokale en provinciale advisering moet worden verankerd. De afstand van IVH-bedrijven tot de woonbebouwing is in dit pamflet op 250 meter - 1 kilometer gezet, nader onderzoek kan aanleiding zijn voor het aanscherpen (of niet) van het afstandscriterium. Helder moet zijn dat bestaande bedrijven die te dicht tegen de bebouwing staan geen uitbreidingsmogelijkheden meer krijgen. Verplaatsen naar een ABT is hiervoor de enige oplossing.

Toepassing van de uitgangspunten zoals in dit pamflet verwoord, zal leiden tot een verkleining van de veestapel. Afhankelijk van de situatie kan per provincie / lokaal dit streven verder worden ingevuld en concreet worden gemaakt. Per provincie zijn er regels voor de grootte van bouwblok(ken) en stallen. Hierin kan in samenspraak met direct betrokkenen per regio worden gedifferentieerd.

Wij ondersteunen de ideeën van de commissie-Van Doorn voor wat betreft de wenselijkheid van het maken van afspraken met en in de hele keten met betrekking tot kwaliteit en prijs en het uitgangspunt om te komen tot een sector die kwaliteitsgedreven is in plaats van kostprijsgedreven.

Het pamflet kan in de loop van de tijd verder worden ingevuld met voorbeeldmoties en voorbeelden van schriftelijke vragen. Statenleden en raadsleden kunnen deze gebruiken om enerzijds de politieke discussie over de toekomst van de IVH lokaal en provinciaal mee te voeren en te voeren en anderzijds om betreffende colleges te bevragen in hoeverre het gevoerde of te voeren beleid in betreffend gebied voldoet aan het kader zoals is verwoord in het pamflet.

Ter illustratie een tweetal voorbeeldmoties:

De raad van de Gemeente .. in vergadering bijeen op .. constateert dat

Intensieve veehouderij (IVH) leidt tot gezondheidsrisico's voor de mens. Schaalvergroting, uitbreiding van de veestapel en te veel gebruik van antibiotica leiden tot meer risico's voor de volksgezondheid. De intensieve veehouderij is schadelijk voor het dierenwelzijn. Mestoverschotten afkomstig uit de IVH leiden tot enorme bodemvervuiling.

Overweegt dat:

- Er sprake is van een groot maatschappelijk probleem op het platteland.
- Door de IVH er voortdurende risico's zijn voor uitbraken van dierziekten zoals bijvoorbeeld varkenspest, blauwtong, Q-koorts
- Ten gevolge van de IVH en de mestoverschotten de voedselveiligheid in het geding is bijvoorbeeld door het risico van besmettingen zoals recent de EHEC-bacterie
- IVH een risico is voor de volksgezondheid
- deze risico's voor individuele burgers niet beïnvloedbaar zijn
- deze risico's door de overheid tot een minimum beperkt dienen te worden

Spreekt uit dat:

- uitbreiding van IVH-bedrijven daarom niet meer gewenst is
- nieuwe vestiging in het gebied ongewenst is
- alle bestaande bedrijven voor 2015 dienen te worden verplaatst naar de landbouwontwikkelingsgebieden

Verzoekt het college / draagt het college op:

- dit standpunt actief uit te dragen en uit te voeren
- maatregelen te treffen die bijdragen aan een verkleining van de veestapel in onze gemeente / provincie

en gaat over tot de orde van de dag.

De Staten van de Provincie .. in vergadering bijeen op .. constateert dat

Intensieve veehouderij (IVH) leidt tot gezondheidsrisico's voor de mens. Schaalvergroting, uitbreiding van de veestapel en te veel gebruik van antibiotica leiden tot meer risico's voor de volksgezondheid. De intensieve veehouderij is schadelijk voor het dierenwelzijn. Mestoverschotten afkomstig uit de IVH leiden tot enorme bodemvervuiling.

Overweegt dat:

- Er veel problemen zijn rond de vorming van de LOG's (landbouwontwikkelingsgebieden).
- Gezinsbedrijven, zorgboerderijen, kringloopboeren en IVH-bedrijven elkaar in de weg zitten.
- De LOG's de gezondheidsrisico's niet beperken
- De LOG's niet de meest geschikte locaties zijn voor agrarische bedrijventerreinen.

Spreekt uit dat:

Evaluatie van de LOG's noodzakelijk is op de volgende onderdelen:

- relatie LOG met en voor woonbebouwing, gezondheidsrisico's, fijnstof, verkeer
- relatie LOG met en voor de grondgebonden landbouw in de streek, wordt deze door de LOG gehinderd?
- relatie LOG met en voor de plattelands economie zoals toerisme en recreatie, kan deze zich ontwikkelen?
- relatie LOG met en voor met het landschap, bijdrage aan 'verrommeling' of landschappelijk inpasbaar?

Verzoekt het college / draagt het college op:

- een dergelijke evaluatie uit te voeren waarbij bewoners, andere bedrijven, gezondheidsorganisaties en belangenorganisaties betekenisvol participeren

en gaat over tot de orde van de dag.

Pamflet Intensieve Veehouderij

Intensieve veehouderij (IVH) leidt tot gezondheidsrisico's voor de mens. De intensieve veehouderij is schadelijk voor het dierenwelzijn. Mestoverschotten afkomstig uit de IVH leiden tot enorme bodemvervuiling. Het roer moet om. Wij kiezen voor minder risico's voor de volksgezondheid, meer grondgebonden veehouderij, een regionale en nationale aanpak gericht op minder dieren en een halt aan verdergaande schaalvergroting.

Volksgezondheid boven alles

In de intensieve veehouderij wordt te veel gebruik gemaakt van antibiotica. De toediening van antibiotica leidt niet tot afname van de risico's voor grootschalige uitbraken van dierziekten zoals de varkenspest (1997), vogelpest (2003), blauwtong (2006), Q-koorts (2008/9) of recent de EHEC-crisis in Duitsland in 2011. Deze ziekten zijn niet alleen een gevaar voor de gezondheid van dieren maar vormen een tikkende tijdbom voor mens en dier en leiden tot maatschappelijke ontwrichting op het platteland.

Antibioticagebruik heeft geleid tot resistentie met als gevolg hoge kosten voor de gezondheidszorg. Veehouderij dient geen gevolgen met zich mee te brengen die de internationale solidariteit of die tussen de generaties of de stedeling en platteland-bewoner bedreigt. Het is aan de overheid om onnodige risico's, waar individuele burgers geen invloed op kunnen hebben, tot het minimum te beperken.

Dierziekten slaan steeds vaker naar de mens over en zijn niet aan grenzen gebonden. Boeren, dierenartsen, recreanten en consumenten lopen risico's bij hun werk, in hun vrije tijd en bij de maaltijd. Salmonella, Q-koorts, EHEC en MRSA zijn slechts enkele voorbeelden van de risico's die deze vorm van veeteelt met zich mee brengt. Risico's die niet beheersbaar zijn, waar je je niet tegen kunt verzekeren, waar preventie veel geld kost. Onnodig hoge kosten – materieel en immaterieel – die door de overheid en samenleving worden gedragen.

Het preventief toedienen van antibiotica in de intensieve veehouderij is maatschappelijk onacceptabel. Immers door preventief en in grote mate antibiotica te gebruiken, worden natuurlijke weerstanden van mens en dier verkleind, worden ziekten niet tijdig onderkend en wordt de mens een effectief geneesmiddel uit handen geslagen. Zo ontstaat een vicieuze cirkel van steeds meer resistentie tegen antibiotica, en vervolgens een hoger gebruik. Wij vinden dat die antibiotica die voor mensen zijn bestemd, niet mogen worden toegepast in de veehouderij én dat het gebruik van antibiotica beperkt dient te worden tot curatief gebruik.

- ***Volksgezondheid is leidend voor beleidsontwikkeling ten aanzien van veehouderij***
- ***Preventief gebruik van antibiotica in de veehouderij moet worden verboden***
- ***Antibiotica bedoeld voor gebruik door mensen mogen niet worden gebruikt in de veehouderij***

Toekomst voor boeren

Boeren moeten bijdragen aan de vitaliteit van het platteland; IVH-ondernemers die op industriële wijze vlees produceren kijken vooral naar prijseconomische aspecten. Ze ontnemen bedrijven die wel een bijdrage leveren aan kwaliteit en beheer van het platteland de ruimte om dit goed te doen. Daarom horen IVH-bedrijven niet thuis op het platteland maar wel op Agrarische Bedrijven Terreinen (ABT). Voedsel moet niet uitsluitend in voldoende mate en betaalbaar worden geproduceerd, maar ook op kwalitatief hoogwaardige en op duurzame wijze. Deze wijze moet worden gecertificeerd.

De PvdA vraagt wat van boeren. We vragen zorg voor dieren, voor kwaliteit van het voedsel én voor de leefomgeving. Boeren die met hun voeten zowel in de modder als in de samenleving staan. De vicieuze cirkel van steeds grotere bedrijven met steeds grotere risico's brengt boeren verder weg van hun primaire taken: het verzorgen van dieren, het maken van goed voedsel en beheer van hun omgeving. Intensieve veehouderij of industriële veehouderij is per definitie niet-grondgebonden. De PvdA kiest voor veehouders die kiezen voor een duurzame bedrijfsvoering. Dankzij nieuwe maatregelen is er de laatste jaren een en ander verbeterd. Maar te vaak werken maatregelen elkaar tegen.

Wij vinden dat de veehouderij terug dient te worden gebracht naar bedrijven waar de directe relatie tussen producent en consument en omgeving centraal staat. Duurzaamheid en kwaliteit in de veehouderij brengt schaalverkleining met zich mee. Boerenbedrijven zullen aan risicospreiding moeten doen, bijvoorbeeld door verbreding van activiteiten. Inkomenszekerheid van boeren is niet een verantwoordelijkheid van de staat.

- **Intensieve veehouderij hoort thuis op een Agrarisch Bedrijven Terrein (ABT)**
- **De productie van voedsel moet duurzaam worden en gecertificeerd.**

Samen verantwoordelijk

De economische positie van de boer is een lastige. Vanuit bedrijfseconomische motieven worden veehouderijen steeds groter. Meer massa is nodig om te kunnen investeren en te kunnen blijven voldoen aan regelgeving in het kader van milieumaatregelen ten einde de kosten voor de consument laag te kunnen houden. Nog een vicieuze cirkel die doorbroken moet worden. De samenleving vraagt om transparantie en zicht op het produceren van voedsel terwijl de IVH-bedrijven steeds meer gesloten bedrijven worden om de risico's voor de volksgezondheid te beperken. De consument zal moeten accepteren dat vleesproductie een kostbaar proces is en verantwoord geproduceerd vlees duurder zal zijn. Dit besef dringt ook door in de keten rond de vleesproductie (commissie-Van Doorn). De PvdA kiest voor een gezamenlijke aanpak en gedeelde kosten in de keten met als doel duurzaam vlees, zowel wat betreft volksgezondheid, milieu als dierenwelzijn.

Bij de productiekosten horen ook de kosten voor en door dierziekten. Kosten voor ruiming, schoonmaken en schadevergoeding voor betrokkenen zijn nu alleen voor rekening van de overheid. Kosten die direct toe te rekenen zijn aan het bedrijf of de sector zien we als reguliere ondernemersrisico's waarvoor de overheid niet langer risicodragend moet zijn. Bij uitbraken van dierziekten worden in gebieden beperkingen opgelegd voor het vervoer van dieren. Deze brengen extra (handhavings)kosten met zich mee.

- **Acceptatie door de consument dat de productie van duurzaam vlees meer kost**
- **De partners, inclusief de consument, in de keten van en rond de vleesproductie dragen samen deze kosten**

Leefbaarheid van het platteland

Het platteland is niet meer alleen belangrijk voor voedselproductie. Het is een plaats om te wonen, te werken, te recreëren. De PvdA wil de transitie van het platteland samen met bewoners, boeren en andere gebruikers zo vormgeven dat het platteland een duurzaam ingericht gebied is, met economische betekenis voor onze samenleving, ook voor toekomstige generaties. Dit vraagt een vitaal platteland waar economische bedrijvigheid is gekoppeld aan de typische plattelandsomgeving, aan gezonde natuur en schoon water. In de revitalisering van de grondgebondenbedrijven hoort een integrale afweging plaats te vinden op basis van de verschillende belangen in directe samenspraak met betrokken boeren, andere ondernemers, burgers, GGD, maatschappelijke organisaties en overheid. De versterking van een duurzaam ingericht platteland moet samen met alle belangengroepen vorm krijgen. Dit vereist een andere manier van denken in de Ruimtelijke Ordening en beheer van het platteland, waarbij niet langer een rigide onderscheid wordt gemaakt tussen de functies natuur, landschap, water en economie maar deze in hun onderlinge samenhang worden bezien.

Bewoners moeten veilig op dat platteland kunnen wonen door voldoende afstand tussen IVH-bedrijven en woonbebouwing. GGD Nederland pleit in dit kader voor een afstand tussen IVH-bedrijf en bewoning van 250 meter minimaal, en nader gezondheidsonderzoek bij 1000 meter. Gezondheidsnormen moeten een rol spelen bij planologische beslissingen. Wij vinden dat voor vestigingen van IVH-bedrijven plaats is op Agrarische Bedrijven Terreinen of op locaties die gekozen zijn in samenwerking met de omgeving en die voldoen aan deze afstandscriteria.

- **Volg de advisering van GGD Nederland in relatie tot afstanden woonbebouwing en veehouderij**
- **Het platteland moet duurzaam en gezamenlijk ingericht worden**

Gebiedsgerichte benadering

Voor grondgebonden landbouw die past bij de regio is plaats in het landelijk gebied. Boeren zijn belangrijk als beheerder en hoeder van het landschap. Voor niet- grondgebonden veehouderij geldt dit niet. Die hoort alleen thuis op (agrarische) bedrijventerreinen met de daarbij geldende regels voor milieu, dierenwelzijn en omgeving. Er zijn veel problemen rond de vorming van de LOG's (Landbouwontwikkelingsgebieden). Gezinsbedrijven, zorgboerderijen, kringloopboeren en IVH-bedrijven zitten elkaar in de weg. De LOG's beperken de gezondheidsrisico's niet. Daarom wil de PvdA de huidige LOG's evalueren om de vraag te kunnen beantwoorden of deze LOG's de meest geschikte

locaties voor agrarisch bedrijventerrein zijn. In deze evaluatie moet worden gekeken naar:

- relatie LOG met en voor woonbebouwing, gezondheidsrisico's, fijnstof, verkeer
- relatie LOG met en voor de grondgebonden landbouw in de streek, wordt deze door de LOG gehinderd?
- relatie LOG met en voor de plattelandseconomie zoals toerisme en recreatie, kan deze zich ontwikkelen?
- relatie LOG met en voor met het landschap, bijdrage aan 'verrommeling' of landschappelijk inpasbaar?

In de evaluatie moeten bewoners, andere bedrijven, gezondheidsorganisaties en belangenorganisaties betekenisvol participeren.

- **Alleen grondgebonden bedrijven zijn inpasbaar in het landelijk gebied**
- **De LOG-aanpak dient te worden geëvalueerd**

Grenzen in het vervoer, grenzen in de mondialisering van de voedselketen

De industriële vleesproductie / veehouderij in zijn huidige vorm brengt veel vervoerbewegingen met zich mee. Er wordt in Nederland veel meer vlees geproduceerd dan nodig is voor de eigen voedselvoorziening. Ons vlees is een belangrijk exportproduct, en kan dat blijven mits op duurzame wijze geproduceerd waarbij rekening is gehouden met dierenwelzijn (certificering) en de volksgezondheid. Dit geldt natuurlijk ook voor vlees dat geïmporteerd wordt.

Varkens worden in Nederland gefokt, gevoerd met landbouwproducten van over de oceanen en vervolgens naar Italië vervoerd om te worden geslacht. Vervoer schaadt het dierenwelzijn, verhoogt risico's op verspreiding van dierziekten en daardoor worden risico's voor de volksgezondheid groter. Uitbraken van dierziekten zoals varkenspest en blauwtong zijn juist door de vele vervoerbewegingen steeds moeilijker beheersbaar. De PvdA vindt dat het vervoer moet worden geminimaliseerd en het slachten en verwerken van vlees zo dicht mogelijk bij de bedrijven dient plaats te vinden. Het importeren van granen en soja uit ontwikkelingslanden om hier als veevoer te dienen, moet worden teruggedrongen. Wij willen een veehouderij die het vee voert met voedsel dat in de regio geproduceerd wordt.

Respect voor dieren is belangrijk. Dieren horen voldoende ruimte te hebben, binnen en buiten. Levend vee mag niet langer dan 8 uur worden vervoerd. Gezien de huidige situatie zal de sector op deze punten stap voor stap duurzamer moeten worden. Dit betekent dat minimaal de huidige dierenwelzijneisen gelden en gehandhaafd worden, zonder uitstel voor achterblijvende bedrijven

- **Regels voor vleesproductie en voor elders geproduceerd vlees zijn gelijk**
- **Dierenwelzijn moet worden gerespecteerd**

Tot slot

Wij willen met dit pamflet een kader geven voor de toekomst van de intensieve veehouderij in Nederland. De discussie over de intensieve veehouderij wordt vaak gedomineerd door aantallen dieren. De uitgangspunten die hier zijn verwoord richten zich op beperking van onnodige risico's voor mens en dier, versterking van het platteland en de plaats van de veeteelt en landbouw in onze (toekomstige) samenleving. Dit vergt nationale en Europese maatregelen op het gebied van volksgezondheid en voedselkwaliteit en provinciale maatregelen om ruimtelijk beleid voor de plaats en omvang van bedrijven vast te stellen. Regionaal of lokaal maatwerk kan nodig zijn. De sector is verantwoordelijk voor het maken van afspraken binnen de keten. Komt zij daar niet uit, dan zal de overheid dit doen. Overgangstermijnen en overgangssituaties willen we korter maken, achterblijvers worden afgestraft. Overheden moeten hier strenger op toezien. Deze maatregelen zullen er voor zorgen dat de veestapel op den duur zal gaan afnemen, terwijl milieu, gezondheid, dierenwelzijn, en de kwaliteit van ons voedsel er op vooruit zullen gaan. In het landelijk gebied blijft plaats voor grondgebonden duurzame landbouw die rekening houdt met en past in de omgeving.

November 2011

Opstellers: Elly van der Klauw, Wouter van de Zandbrink, Jacqueline Kalk

Met dank aan de bijdragen van: Mijne Bosman-Huizinga, Tiem van Dalftsen, Tjeerd van Dekken, Lutz Jacobi, Bert Kiljan, Anna-Lena Hedin-Penninx, Ivo Leijten en Jan Pieter Vermeulen.